

Тамара Ериксън

В МРЕЖАТА
Ръководство за блестяща кариера

София, 2012

Преводът е направен по изданието:
Tamara Erickson
plugged in
The Generation Y guide to thriving at work
Harvard Business Press

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

Copyright © 2008 by Tamara J. Erickson

© Петьо Ангелов, превод, 2012
© Издателство „Изток-Запад“, 2012

ISBN 978-619-152-008-4

Тамара Ериксън

В МРЕЖАТА:

РЪКОВОДСТВО ЗА БЛЕСТЯЩА КАРИЕРА

Превод от английски

Петьо Ангелов

*На Дейвид и Кейт,
децата от Поколението Y в моя живот,
заради които написах тази книга*

СЪДЪРЖАНИЕ

Благодарности		7
Въведение		11
Първа част	Кои сте вие и какво значи това за кариерата ви	21
<i>Първа глава</i>	Вашето поколение накратко	23
<i>Втора глава</i>	Събитията и тенденциите, които са ви оформили	39
<i>Трета глава</i>	Споделени възгледи и общ избор	65
Втора част	Коя работа е за вас	83
<i>Четвърта глава</i>	Открийте своята страст	85
<i>Петта глава</i>	Определете предпочитанията си	99
<i>Шеста глава</i>	Набележете мястото	117
<i>Седма глава</i>	Да се съобразим с реалността	135
<i>Осма глава</i>	Открийте перфектната работа	151
<i>Девета глава</i>	Използвайте предимствата си	171

Трета част	Получихте работата – а сега какво?	191
<i>Десета глава</i>	Как да плувате свободно в среда, съставена от няколко поколения	193
<i>Единайсета глава</i>	Основи на бизнеса – общуване и език	221
<i>Дванадесета глава</i>	Висшият пилотаж: духовни умения за материални резултати	233
Заклучение		255
За автора		258
Бележки		259

БЛАГОДАРНОСТИ

Писането изисква много време насаме и аз съм много благодарна на всички, които ми помагаха, докато пишех. Най-вече на Том, който се грижи за семейството и къщата, докато ме няма или мисля за друго. Както и на Шарън, която прави същото за бизнеса ни през последните десет години. На Макс и на другите, които ми правят компания през дългите уикенди.

Проучванията за тази книга продължиха пет години и в тях се включиха много колеги. Боб Морисън и Кен Диктуолд бяха водещите ми партньори по време на основната работа. След това в работата се включи великолепен екип, който изследва отблизо нуждите и предпочитанията на Поколение Y: Еспън Андерсън, Тим Бевинс, Ан Бишко, Лора Карильо, Тим Донахю, Стефан Ебсен, Мейра Гейлинс, Джо Грочовски, Барбара Макгил, Боб Морисън, Кери Пърлсън, Маргарет Шуиър и Шарън Рандъл. Специални благодарности дължа на компанията, които щедро организираха за нас фокус групи от своите „игреци“: *Arkema Inc.*, *The Home Depot, Inc.*, *Omaha Public Power District*, *S.C. Johnson & Son, Inc.*, *Washington Mutual, Inc.* и *Yum! Brands, Inc.* Маги Хенчъл и Тим Бевинс проведоха редица проучвания специално за тази книга.

Мат Грегъри, Коуди О'Лиъри, Джо Грочовски, Марк Ренела, Джоан Хийсън и Ед Каминс прочетоха първите версии на ръкописа. Благодарна съм за задълбочените им коментари.

Много от предложенията в тази книга се основават на уроци, които съм научила от други. Изказвам особена благодарност на Майкъл Картър, Линда Гратън, Джоузеф Грени, Силвия Ан Хюлет, Херминия Ибара, Блайт Макгарви, Пол Сафо и Питър Скот-Морган, както и на всичките си бивши шефове, които ме научиха да нося кафе и да се правя на красива и усмихната.

Стив Пейпърмастър, изпълнителен директор на *nGenera*, е създал вълнуващо работно място за следващото поколение – както личи и от името на компанията, съкращение от „next generation“ – място, което щедро поддържа развитието на нов интелектуален капитал. Моите колеги, и особено Дон Тапскот и Майк Доувър, споделиха с мен прозренията и подробните си проучвания. Джек Луис, Мел Блейки и колегите от *Monitor Talent*, както и Дани Стърн и колегите ми от „Стърн и съдружници“ бяха добри приятели и сигурна опора по целия ми път.

Най-горещи благодарности към прекрасния екип на издателството на „Харвард бизнес скул“. Тази книга има щастието да мине през ръцете на множество редактори – благодаря на всички тях. В „Харвард бизнес прес“: Холис Хиймбък, бивш съдружник и ръководител на издателския отдел, Жаклин Мърфи, главен редактор, и Ана Виетковски, координатор. Моника Джейншиг ми оказа неоценима помощ в създаването на последователна история. Общността на *HBSP* ме подкрепяше значително и взимаше дейно участие в работата: Анджели Херин и Джули Девъл от самото начало, Пол Мичълман и Джими Гътърман – докато изследвахме идеите с помощта на *HBSP Online*, а Шери Хефнър и нейният творчески екип от отдела за корпоративно обучение – докато превръщаме идеите в работещи инструменти за обучение. Специални благодарности на Каролин Монако, Мишел Морган, както и на Кристин Търнър-Валесильо и Джули Девъл, моят маркетингов екип с неизчерпаем ентузиазъм, оказал ми безгранична подкрепа.

И най-важното – благодаря на всички представители на Поколението Y, които споделиха с мен възгледите си в нашите фокус групи и в лични разговори през последните няколко години. Сиамак Тагадос, „Дан“, Нейт и Алисън Блъд щедро споделиха подробности от личните си истории. Животът на Дейвид е източник на множество живописни уроци за първоначалния сблъсък на Поколението Y с работната среда – разказани при това с неизкоренимото му чувство за хумор. Откровените и винаги полезни съвети на Кейт задълбочиха гледната ми точка, а ентузиазмът и подкрепата ѝ съхраниха усмивката на лицето ми. Благодаря на всички ви.

ВЪВЕДЕНИЕ

Предполагам, че вече сте наясно: влизайки на трудовия пазар, вие носите в себе си истинска съкровищница от талант, ентузиазъм и нови идеи. Като представители на Поколението Y вашият разнообразен личен опит, използването на технологиите, глобалната и мултикултурната перспектива, които са определяли голяма част от вашето образование, начинът, по който работите в екип и общувате с връстниците си – всичко това ви дава невероятно предимство на работното място. Истината е, че, без дори да се опитвате, вие ще внесете свеж поглед към работата, защото много от начините, по които подходите към проблемите, се различават от закостенелите практики от миналото. Светът на труда – независимо дали става въпрос за бизнес, образование, неправителствени или държавни служби – се нуждае от вашия принос и в крайна сметка ще го посрещне с отворени обятия.

Може обаче да стане и така, че съвременната работна атмосфера да не изглежда съвсем подходяща за вашите предпочитания и стил, може и да не е готова да поеме всичко, което сте готови да ѝ дадете. До голяма степен това се дължи на пропастта между поколенията – на различния поглед към света и по-конкретно към работата. Повечето организации все още се основават на идеи и ценности, които са били в сила по времето на дядо ви. Ролята, която играе работата в живо-

та на мнозина по-възрастни колеги и началници, вероятно се различава от тази, която искате да играе във вашия – може би ви изглежда по-всепоглъщаща и финансово мотивирана. По-възрастните началници често ще предполагат, че ще отговорят на същите стимули, които са мотивирали самите тях, когато са били на вашата възраст, докато за вас подобни стимули няма да са чак толкова привлекателни. Начинът, по който се върши работата, може и да противоречи на естествените ви инстинкти. Вероятността от неразбиране е доста висока, както и възможността да се чувствате измамани в надеждите си. Няма никакво съмнение, че начинът, по който работи днешният корпоративен свят, не е точно онзи, по който *вие* искате да работи.

Множеството възможности за избор, пред които се изправяте, могат да се окажат объркващи за някои от вас. Ориентацията в безграничните възможности невинаги е лесна¹. Решенията, които трябва да взимате – за кариерата си, за мястото, на което ще живеете, за компанията, за ролята ви в нея, за компенсациите и социалните придобивки, за образованието, за партньорите си в живота и за какво ли още не, – могат да ви оплетат напълно. Често отговорите на тези трудни въпроси пораждаят чувство на изолация, дори на тъга.

Надявам се тази книга да ви помогне да намерите пътя си напред – да създадете на работното си място точно такава атмосфера, каквато желаете. Надявам се да ви помогне не просто да оцелеете, а да процъфтявате, и то тъкмо благодарение на избора, който правите. Знам, че светът има нужда от енергията, която можете да му предложите, от искрицата на новите идеи, които ще му донесете. Тази книга има за цел да ви помогне да влезете в мрежата – да осъществите ефективни връзки с хора на различна възраст, от различна среда – и да повлияете на събитията. Посветена е на това как да извличате нужното от света около себе си, и то не само на работа, както и на това да разбирате какво точно се случва. Да се включите в мрежата означава да отправите предизвикателство към енергията си по такъв начин, че идеите ви да бъдат чути, а плановете ви да се осъществят. За онези от вас, които вече са на работа, тази

липса на работното място вероятно вече личи. Книгата ще ви помогне да промените това.

Дори и много от нещата, с които ще се сблъскате първоначално в работата си, да не са ви приятни, вие наистина имате шанса да направите значителни промени. Численото превъзходство е на ваша страна. Вие сте голяма група, поне толкова – а в Съединените щати дори повече, – колкото са и бейби бумърите, доминирали американската култура през последните петдесет години. Вашето поколение ще направи същото като тях по пътя си напред. Тъкмо вашите вкусове и предпочитания ще влияят не само на стоките и услугите, но и на начина, по който се вършат нещата – иначе казано, на работата. Силата на колективния ви глас ще ви даде думата не само в бизнеса, но и във всичко останало.

По ирония на съдбата числата работят във ваша полза и по съвършено противоположен начин. В известен смисъл поколението ви не е достатъчно голямо. Икономиката се е разраснала значително през четирите десетилетия, изминали от както бейби бумърите за пръв път влязоха на трудовия пазар. Дори и да сте огромна група, все пак не сте достатъчно много, за да заемете местата на бумърите пред пенсия *и едновременно с това* да вложите достатъчно енергия, за да може растежът да продължи. Икономиката има нужда от всеки един от вас. Повечето компании започват да полагат грижи за това да привличат и задържат таланти. Вие ще сте в позиция да изисквате предложения, които са най-добри за вас. Ще имате силата да оказвате натиск за промяна.

Вие сте Поколението Y. Представявате около една четвърт от световното население и повече от 20% – почти седемдесет милиона души – от всички днешни американци. С такава численост вие ще промените света – и сега, и през следващите десетилетия.

Не само цифрите са на ваша страна. Освен това имате и време. Благословени сте с удивителна продължителност на живота и пред вас има хоризонт, който ще ви позволи да преминете през множество кариери, да създавате и губите състояния, да тръгвате в разни посоки и да започвате неведнъж отначало – стига да го поискате.

За много от вас способността и готовността за поемане на риск ще бъдат подкрепени от сигурност, която е липсвала на предишните поколения. Силните връзки, които имате със семейството си, и особено увереността, че родителите са зад гърба ви в труден момент, ви позволяват да гледате на кариерата си с по-експериментаторски дух от този на предходните поколения.

Неоспорима е връзката ви със силите, които ще променят начина на работа през идните десетилетия. Вие сте първото поколение, потопено в технологиите още от люлката, което се чувства като у дома си във виртуалния свят и не се бои от светкавичния напредък в комуникациите. За вас е напълно естествено да имате виртуални връзки, да участвате в онлайн общности и да разглеждате идеи в глобален контекст. Въпреки че работните места, на които постъпвате, започват да се променят – под натиска на новите технологии, на новите видове икономика и на напредничавите колеги, включително и тези от вас, които вече активно се трудят, – тъкмо вие ще изиграете важна роля в задълбочаването на промяната. В същото време тези изменения прекрояват из основи и пътищата, които стоят пред вас, и увеличават възможностите ви за избор.

Целта на тази книга е да ви помогне да разберете какво искате от работата – както и да защитавате избора си по възможно най-добрия начин, като се включите в мрежата на хората и практиките, с които ще се сблъскате на работното си място. Искам да ви покажа как да съгласувате работата с другите приоритети в живота си.

През последните пет години проучвах изменящата се роля на труда в живота на хората и причините различните поколения на пръв поглед често да действат по напълно противоположни начини. Голяма част от работата ми беше посветена на това да установя как се изменят трудовият пазар и хората на него. Имах възможността да говоря с мнозина от вас и гледните ви точки относно целите и предпочитанията ви са отразени в тази книга. Гласовете ви звучат навсякъде в нея. С моите колеги проведохме обхватни изследвания върху фокус групи от представители на Поколението Y, които от няколко години

вече са в корпоративна среда². Освен това с ваша помощ успях да анализирам заключенията от това изследване – както благодарение на коментарите по време на уъркшоповете и лекциите, така и благодарение на проникновените ви отговори в моя седмичен блог³.

Нещо повече: в продължение на трийсет години работих с високопоставени ръководители във водещи световни корпорации, помагайки им да подобрят бизнес стратегиите и оперативните си подходи. Черпя от този опит, за да опиша как работят организациите, как еволюират и как вие, Поколението Y, можете да преуспеете в тази среда. Много от нещата, които споделям, отразяват ключови умения, които са също толкова жизненоважни днес, колкото са били и преди трийсет и повече години; други обаче са свързани с новите изисквания на развиващия се бизнес свят.

Говоря и за колегите, които ще срещнете по работните си места, и търся отговор на въпроса защо понякога техният подход или реакции могат да изглеждат толкова различни от вашите собствени. Обяснявам ви защо от време на време ще се питате: „Ама *какво си мислят* тия?!“ Вашият успех ще зависи отчасти от разбирането на това как мислят и работят другите организации – и как можете да се включите в тяхната мрежа, за да работите и вие ефективно с тях.

На първо място обаче това е книга за самите вас, така че от това и ще започнем. В първата част ще разгледам общите характеристики на Поколението Y – онези, които вероятно ще повлияят на кариерата ви, – както и начина, правилен или грешен, по който ви виждат другите поколения. Ударението се поставя върху западните младежи с университетско образование, които са започнали кариера като професионалисти или бизнесмени⁴. Целта ми не е да нахвърлям някакви общи щрихи или да омаловажавам важни страни от индивидуалността ви, затова и във втората част говоря по-нашироко за личните ви предпочитания и нужди. В самото начало обаче споделям важни данни и множество факти, свързани с Поколението Y.

За да успеете в каквато и да е работна среда, е добре да разберете всичко възможно за това кои сте вие всъщност и как ви

приемат – както истините, така и митовете за вас. Моделите често могат да дадат стойностни прозрения и от тази гледна точка сборният опит на вашето поколение ви дава ценна отпавна точка в планирането на собствената ви кариера. Срещу какво се изправяте? Ще ви кажа как гледат на вас хората от Поколението X⁵, с какво подлудявате бейби бумърите и защо корпорацията на дядо ви работи точно по този начин.

Най-важното: ще стане дума и за онова, което е оформило уникалната гледна точка на вашето поколение – очилата, през които гледате на света. Черпейки от изследванията си в областта на поколенческите модели и предпочитания, ще очертая еволюцията и истинските причини за днешните ви мнения и ще изследвам как те могат да се отразят на начина, по който разглеждате възможностите си и си взаимодействате с другите. Надявам се така да откриете защо светът изглежда точно по този начин за вас, докато същевременно е много различен за другите: защо например по-старите поколения ви разглеждат по-скоро като скъпо удоволствие и пренебрегват високата ви производителност, защо бъркат желанието ви да живеете живота си пълноценно днес с нетърпение, което скоро ще надраснете, или пък защо някой може да тълкува близките ви връзки със семейството като липса на увереност, а не като стабилна ценностна основа.

Въз основа на всичко това ще се обърна и към вас като индивиди. Втората част на книгата е посветена на личната ви кариерна стратегия. По своята същност стратегията е просто избор; определянето на кариерната стратегия е избор на път, на посока, в която да инвестирате енергията и времето си. Коварният момент при всяка стратегия е да определите *как* да направите избора, какви критерии да използвате, за да отсеете добрите идеи – или поне най-добрите за самите вас – от всички останали.

Критериите, които вашите родители са използвали при планирането на кариерата си, вероятно няма да проработят добре при вас. Непосредствено предстоящите стъпки може би не изглеждат толкова ясни, защото имате много повече опции. Част от стратегията ви почти със сигурност ще включва да изберете най-

добрата *комбинация* от дейности – печеливша работа, социална промяна, семейство и приятели – и да определите каква част от времето и енергията си ще вложите във всяка една от тях. Ще трябва да мислите къде да сложите границите, как да подредите приоритетите си и да решите кога някой е прекрачил чертата. Имате нужда от нови начини на мислене по отношение на работата, начини, подходящи за вашето поколение и за днешния ден.

Във втората част на книгата ще ви дам някои рамки, въпроси, по които да работите, когато обмисляте коя е най-добрата кариера за вас, и нагаждате търсенето спрямо личните си нужди. Тези подходи се основават на моите изследвания – отразяващи в частност нуждите на Поколението Y – защо определени хора се наслаждават на работата си. Темата е организирана в шест стъпки:

- **Открийте страстта си.** Жизнено важно е да харесвате работата, която вършите. Дори и това невинаги да е възможно, на самите себе си дължите да разберете каква работа би ви допаднала най-много и кои са бележите, по които можете да я откриете.
- **Определете предпочитанията си.** Ежедневната радост от работата се определя от четири ключови елемента на трудовата среда, които аз наричам съдържание, възнаграждение, връзка и общуване. Ще изследвате възможностите на всяка една категория и ще се научите как да търсите работа, която ще отговаря най-добре на личните ви предпочитания.
- **Набележете мястото.** Къде е най-вероятно да намерите работата, която отговаря на вашите страсти и предпочитания? Мнозина от вас не планират кариера в корпорации – не и в корпорации, собственост на други хора. Вашето поколение е поколение на предприемачи и независими любители на приключенията. Описвам кариери в различни среди – образование, организации с нестопанска цел, нови начинания, както и традиционни корпорации – и обръщам особено внимание на промените в тях.

- **Отчетете реалността.** Има чисто практически изгоди, които трябва да откриете и с които да съобразите страстта и предпочитанията си – важно е да разберете колко време, енергия и пари искате и можете да инвестирате, докато преследвате целите си. Ще обсъдим как можете да се справите с това и ще разгледаме примери с други представители на Поколението Y, които вече са направили своя избор.
- **Намерете перфектната работа.** Вече знаете какво искате. Добре, но как да го намерите? Как са успели другите? Къде са капаните по пътя? Ще ви разкажа кои са признаците, на които трябва да обърнете внимание в компаниите, какви са коментарите на потенциалните колеги, какви са предлаганите позиции и как да оцените всяка една.
- **Подчертайте предимствата си.** А вие самите с какво допринасяте? Ще разгледаме отново великолепните предимства, които вашето поколение носи на трудовия пазар, а аз ще обясня защо според мен вие ще окажете сериозен принос на всяка организация, към която се присъедините.

Тези шест стъпки, както и рамките и въпросите към всяка от тях, имат за цел да ви помогнат да се ориентирате в избора си – за неща, които са и желани, и възможни, и то не само сега, но и за в бъдеще, за всеки нов избор в живота ви.

И накрая, в третата част, ще ви предложи няколко подхода, които да допринесат за успеха ви, след като вече сте започнали работа – какво според мен не бива да забравяте, за да работите ефективно в среда, съставена от представители много поколения. Ще разгледаме ключовите умения, както професионални, така и междуличностни, които са жизненоважни за успеха на вашето поколение на работното място.

Разбирането как – и което е още по-важно: *защо* – другите поколения мислят точно по този начин ще ви помогне да предвидите как и кога техните възгледи могат да влязат в противоречие с вашите. В Глава 10 ще ви покажа как това разбиране

може да ви помогне да подобрите връзките си с по-възрастните колеги – например как приемането на възгледите на по-възрастния ви шеф относно типични ситуации на работното място ще ви помогне да представите идеите си по такъв начин, че да има по-голяма вероятност да бъдат чути и приети.

Способността ви да получавате на работното си място онова, което искате – да бъдете убедителни и да окажете влиянието, към което се стремите, – ще може да се опре и на десет практически съвета. Тези десет урока, ако и в известен смисъл да са вечни и общополезни, бяха избрани, защото са особено важни за вашето поколение. Те или ви показват как да се възползвате от силните страни на поколението си, или пък обръщат внимание на някои от вероятните ви слабости.

В Глава 11 става въпрос за две жизненоважни за Поколението Y умения, които трябва да се прилагат в езика на бизнеса:

- **Аз да не чета мисли.** Нуждата от ясна комуникация.
- **Викат ми „Логиката“.** Влиянието на финансовия здрав разум.

В Глава 12 обръщам внимание на осем поведенчески умения, свързани с практиките, които ще задълбочат връзките ви на работното място:

- **Мисли позитивно.** Силата на оптимизма и увереността.
- **Защо пък да не го направя аз?** Вълнението от инициативата.
- **Извлечи максимума.** Способността наученото да се превърне в късмет.
- **Приемливост за другия.** Ползите от прагматизма.
- **Движи се бързо, носи разни книжа, пий кафе.** Колко е важно да ви смятат за целенасочени.
- **Проветри и продължи.** Удовлетворението от откритата дискусия – и от това да махнеш с ръка.
- **Прави се на красива.** Ролята на външния вид под напрежение.

- **Дръж заплатата за три месеца в банката.** Свободата да си тръгнеш.

За разлика от много други автори моята гледна точка е напълно оптимистична. Вие сте страхотно поколение, с огромен потенциал както за лично щастие, така и за положителен принос към света. Разбира се, има и предизвикателства – но пък другите автори вече са ги разгледали достатъчно подробно. Пред вас лежат невероятни възможности.

Надявам се тази книга да ви помогне да се справите с въпроси, които са изключително важни за вас. Също както можете да повлияете на света на труда, можете да промените и света като цяло. Независимо дали се съсредоточавате върху конкурентноспособността, околната среда, образованието, бедността или който и да било друг важен въпрос, вашето поколение може да допринесе за значителна промяна. Ако искате почести и слава, надявам се тази книга да ви помогне и за това. Най-много от всичко обаче се надявам да ви помогне да намерите баланса, който искате, и който ще бъде приемлив за вас и вашето семейство. Искане ми се да ви помогна да влезете в мрежата, изплетена от подходящата работа, от ценните връзки със семейството и приятелите и от вижданията ви за вашето място в света.

Тази книга е за вас.

КОИ СТЕ ВИЕ И КАКВО ЗНАЧИ ТОВА ЗА КАРИЕРАТА ВИ

Жената от „Човешки ресурси“ ми каза, че е изброила изключително внимателно квалификациите, необходими за всяка от обявените позиции, и все пак поне половината от кандидатите от Поколението Y не отговарят дори на *едно* от изискванията.

– Ама какво си мислят те? – направо кипеше от възмущение.

– Ами... вие имате ли деца? – попитах аз.

Настроението ѝ се промени незабавно.

– О, да, разбира се – гордостта ѝ беше очевидна.

– Е, не сте ли им давали съвети? Нещо от типа на „можеш да постигнеш всичко, стига да поискаш“?

– Непрекъснато им го повтарям – глуповато призна тя.

– Родителите на тези кандидати са правили същото – и децата са ги послушали!

* * *

Събитията от вашето детство – онова, което сте видели и чули, особено в тийнейджърските си години – са изиграли важна роля в оформянето на вашето днешно „аз“. Както и в тази история, дълбокото убеждение на вашите родители, че децата им могат да постигнат невероятни неща, е с изключителна сила;

вашето поколение е продукт на най-благосклонните към детето практики за възпитание, които светът някога е виждал. Оформили са ви обаче и други сили – и добри, и лоши: тероризмът, технологиите, които използвате, глобалното затопляне, силните икономически тенденции и какво ли още не.

Вие сте част от поколение, което, убедена съм, ще бъде едно от най-великите. Повечето от вас се хвърлят напред с увереност и желание да изживеят живота си пълноценно. От гледната точка на другите поколения, пречупена през призмата на собствения им опит, вие понякога можете да подлудите по-възрастните си колеги. Но ако ви се удаде възможност, вие можете и да направите организациите по-човешки места. Убедена съм, че ще бъдете чудесна добавка към бизнес общността – гейзер от енергия, креативност и лидерски потенциал, и то по време, в което повечето организации търсят именно тези качества.

Вие познавате себе си като индивиди. Моето намерение не е да омаловажавам елементите на вашата индивидуалност; във втората част ще обърна особено внимание на личните ви предпочитания и нужди. Целта ми в тази първа част е да ви покажа защо *вие като поколение* сте точно такива и се държите точно по този начин. В трите глави на първата част споделям с вас условията, които са оформили Поколението Y, както и общите ви характеристики, свързани с възможностите и перспективите за работа.

- **Вашето поколение накратко.** Годините на вашето раждане, различните расови и етнически модели, очаквана продължителност на живота и образователни модели.
- **Събитията и тенденциите, които са ви оформили.** Влиятелни събития, комуникационната и технологичната среда, в която живеете, културни тенденции и семейни връзки.
- **Споделени възгледи и общ избор.** Чувството ви за това кои сте, връзка с общността, социална отговорност, духовност, очаквания от живота и кариерата.

ПЪРВА ГЛАВА

ВАШЕТО ПОКОЛЕНИЕ НАКРАТКО

И така, да започнем с фактите. Кой принадлежи към Поколението Y? Пък и какво точно имаме предвид под „поколение“?

Поколението е група хора, които заради възрастта си споделят общо място в историята, *както и личния опит и умствената настройка, свързани с него*. Общият личен опит е ключов момент – и тъкмо него разглеждаме в първите три глави. Какво е общото помежду ви? Какво ни казва историята, която всички сте преживели, относно вашите убеждения и поведение?

В тази книга ще наричам „Поколението Y“ индивидите, родени приблизително между 1980 и 2000 г. Точните граници на поколението още са спорни. Демографите обикновено разглеждат поведението на дадено поколение и когато това поведение за промени е радикално, обявяват настъпването на ново поколение. Тъй като най-младите от вас са още съвсем малки, крайната точка на поколението ви е още неясна. Въз основа на предходни модели вашето поколение ще обхване вероятно петнайсет-двайсет години, така че в него ще влязат и родените през 1995, та дори и през 2000 г. Най-големите са навлезли в юношеските си години през 1994 г.

Поколениято Y

Родени между 1980 и 2000 г.

Тийнейджърски години: 1994–2013 или дори 2018

През 2008 г. на възраст от 8–13 до 28 г.

Вашето поколение е било назовавано с много имена. Три от най-често използваните са „Поколение на хилядолетието“, в смисъл че ще влезете в силата си в зората на новото хилядолетие; „Мрежовото поколение“ – заради важното значение, което играе в живота ви бързото развитие на дигиталната технология, и „Ехото на Бума“, защото много от вас са деца на бейби бумърите (хората, родени между 1946 и 1964 г., осемнайсетте години след Втората световна война). Това ми се струва доста елементарно разграничаване – вие несъмнено сте всичко това, но и много повече, и затова аз ще използвам в тази книга името „Поколение Y“. Така или иначе едно от нещата, които със сигурност знаем за вас, е, че не обичате етикетите, но се надявам поне да приемете моя.

В тази глава излагам някои основни факти, които описват и определят вашето поколение:

- неговият размер;
- расовите и етническите му модели;
- очакваната продължителност на живота;
- образователното му равнище.

Във всеки един случай искам от вас да помислите как всеки отделен факт – например това, че сте част от голямо поколение – е оформил отношението ви към света и виждането за мястото ви в него. Въпреки че тази книга се съсредоточава върху представителите на Поколениято Y в западните страни, аз включвам и информация от останалата част от света, там където тя сочи важни прилики или разлики между различните страни. Както ще видите, въпреки немалко сериозни различия вие споделяте множество общи характеристики, обусловени от принадлежността ви към глобален, свързан в мрежа свят.

ЧИСЛЕНОСТТА

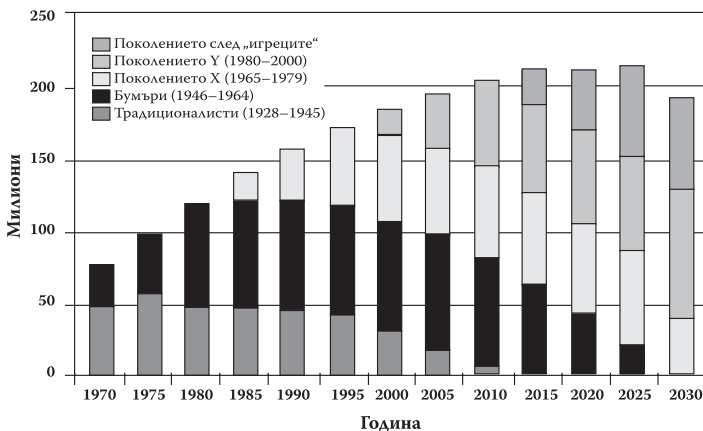
Както и да смятаме, поколението ви е много голямо.

Вие сте най-голямата потребителска и трудова група в историята – обхващате повече от една трета от световното население. В Съединените щати сте между 70 и 90 милиона в зависимост от това как броим, или около една четвърт от цялото население. В някои други страни съотношението е по-малко – в Западна Европа например „Ехото на Бума“ не е чак толкова явно – но в доста други е по-голямо.

Числеността на вашето поколение означава, че влиянието ви е несъмнено. Вие представлявате огромен пазар. Само в Съединените щати по-младата част от поколението – тези на възраст между осем и двацет и една години – харчат 139 милиарда долара годишно и упражняват сериозно влияние върху харчовите на родителите и връстниците си за много неща, от дрехи до софтуер и от мобилни телефони до коли⁶. Вие сте обект на проучване и маркетинг още от пелените. Вие ще определяте вкусовете и покупките на света за десетилетия напред.

Фигура 1–1

Съотношение на поколенията в състава на работната сила

Източник: nGenera Inc.

Освен това ще представлявате основна – и все по-голяма – част от работната сила. През 2010 г. на трудовия пазар в САЩ вашето поколение практически ще се равнява като численост на това на бейби бумърите (фиг. 1–1). Съдейки по цифрите, през следващите четирийсет години представителите на Поколението Y ще бъдат доминираща част от работещите, а присъствието им ще остане определящо вероятно за още *шейсет* години! Както ще стане дума по-нататък (в Глава 9), това ще ви даде значителна възможност да повлияете на отношенията между „работниците“ (ако това изобщо остане като адекватно название на тези отношения) и хората, които искат да се свърши определена работа.

По света вашето поколение е значително по-голямо от това на бумърите. Вие сте общо около 2,3 милиарда, докато бумърите са 1,4 милиарда. Само че заради по-ниската раждаемост в Европа и Япония процентът на Поколението Y в развитите страни ще остане много по-малък от този на бумърите в същите райони.

РАСОВИ И ЕТНИЧЕСКИ МОДЕЛИ

В Съединените щати вие сте поколението с представители от най-много култури, вероизповедания и цветове на кожата в историята. Около 61% от пълнолетните представители на Поколението Y (на възраст между осемнайсет и двавет и осем години) са бели, 15% са афроамериканци, 4% са азиатци, а 17% са от латиноамерикански произход. Около една трета от децата под осемнайсет са от расови или етнически малцинства. Мнозина от вас произлизат от расово или културно смесени бракове.

Цветът на кожата за вас няма почти никакво значение. За Поколението Y разнообразието, включително и приемането на алтернативни стилове на живот, е просто част от реалността. Шестима от десет тийнейджъри казват, че имат приятели от различна раса. Почти всички от пълнолетните представи-

тели на поколението (95%) одобряват интимните срещи между бели и чернокожи, а 60% споделят, че са излизали с човек от различна раса⁷.

За вас е много по-вероятно да смятате себе си за граждани на глобалния свят в сравнение с по-старите поколения. Поколението Y съзрява в момент, в който светът става по-малко западоцентричен и когато мрежите от индивиди стават по-влиятелни от организираните нации. Повечето представители на поколението – с изключение на тези в Латинска Америка – поддържат глобализацията по-горещо от предишните поколения. Почти половината пълнолетни младежи в Северна Америка – 43% от тези между осемнайсет и дваисет и девет годишна възраст – приветстват факта, че светът се покрива с все повече връзки благодарение на засилената търговия и побързите комуникации.

Вероятността жителите на която и да е страна да хранят чувство на културно превъзходство е значително по-малка. В Съединените щати само 40% от хората между осемнайсет и дваисет и девет годишна възраст са съгласни с твърдението: „Народът ни не е съвършен, но културата ни е по-висша“, на фона на 71% от хората на възраст между петдесет и шейсет и четири години⁸.

С помощта на интернет английският език продължава да доминира над останалите. Днес той е роден за 380 милиона души, втори език е за други 600 милиона, а близо 1 милиард души активно го изучават. Интересното е, че представителите на Поколението Y имат разнообразни възгледи по въпроса дали е задължително някой да знае английски, за да успее в глобалния свят; в Източна Европа в това вярват много повече хора отпреди, но младежите в Западна Европа са много по-малко убедени от своите родители⁹.

Какво означава всичко това? Повечето от вас са израснали с чувство за връзка с глобалната общност, в резултат на което сте развили и дълбоко чувство за приемане и включване. За мнозина от вас това се отразява на предпочитанията относно мястото, където искате да работите и живеете. В Съединените щати много представители на Поколението Y гравитират

около общности със значително етническо разнообразие. За повечето от вас е важно да работите в среда, която приема разликите в расата, пола и начина на живот.

ОЧАКВАНА ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ЖИВОТА

Очаква ви забележително дълголетие. Продължителността на живота на хората е скочила до небето през последните сто години, като в повечето страни почти се е удвоила. По-голямата част от вас вероятно ще се радват на *шейсет до осемдесет години* здрав, активен живот на *възрастни* – време, през което да преминете през множество кариери, да работите в корпорации, да се пробвате като предприемачи, да се върнете в училище, да инвестирате в семейството си и да допринесете за това светът да стане по-добро място.

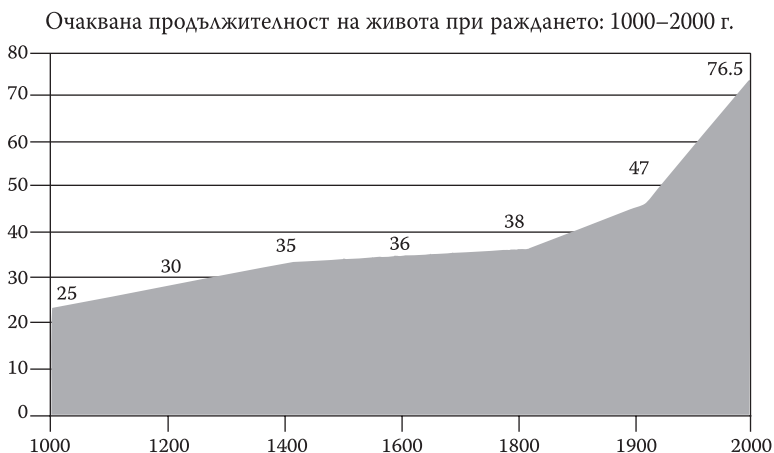
Благодарение на изумителните достижения на медицината и другите придобивки, допринасящи за качествен живот, хората днес живеят много по-дълго. От 2010 г. нататък с помощта на различните технологии, противодействащи на остаряването, каквото например е лечението на много видове рак, животът на хората може да се удължава с по една година *всяка година*. Към 2030 г. средната очаквана продължителност на живота в повечето индустриални страни вероятно ще бъде около сто години, ако се прилагат всички налични технологии. Някои геронтолози вярват, че мнозина от вас ще доживеят до повече от 120-годишна възраст¹⁰.

В Съединените щати средната продължителност на живота, очаквана при раждането, се е увеличила с невероятните двайсет и осем години за периода между 1900 и 2000 г. – само за един век увеличението е по-голямо, отколкото хората изобщо са виждали от зората на историята. Както показва фиг. 1–2, средната продължителност на живота е била доста стабилна (около трийсет и пет години) в продължение на деветстотин от последните хиляда години, преди да скочи рязко нагоре в

началото на двайсети век. Хората, родени в началото на века в Съединените щати, са живеели средно по четирийсет и седем години. Хората, родени през 2003 г., могат да очакват почти седемдесет и осем години живот в момента на раждането¹¹. И това в никакъв случай не се ограничава само до Съединените щати. Продължителността на живота е също толкова дълга – а дори и по-дълга – и в много други страни.

Фигура 1–2

Внезапен бум в очакваната продължителност на живота в западните общества

Източник: Национален статистически институт на САЩ

Нещо повече, по времето, когато хората стигнат до вашата възраст, след като са преминали успешно през детските болести и инциденти, допълнително нараства вероятността да живеят много дълго – може би повече от сто години.

В резултат на по-дългата очаквана продължителност на живота всички важни моменти в живота (и здравето) се случват по-късно. Коя е средната възраст за вас? По-дългият живот вероятно няма да удължи годините на вашата старост; за повечето хора той ще означава по-дълъг период на активна

„средна възраст“. Голяма част от това време ще бъде прекарана в добро здраве. Затова и казвам, че ще планирате кариерата си (или пък няколкото си кариери) за период от около шейсет години. С почти пълна сигурност ще живеете толкова дълго, че идеята да се „пенсионирате“ и да се отдадете на пълна почивка на шейсет и няколко ще изглежда направо смехотворна.

Драматичното увеличаване на очакваната продължителност на живота вече е накарала много представители на Поколението Y да забавят топката. Вие вече се наслаждавате на по-дългия период между юношеството и самостоятелния живот, белязан обикновено от напускането на дома, от финансова независимост, брак и деца. Преживявате онова, което журналистът от „Ню Йорк Таймс“ Дейвид Брукс нарича „одисея“: „Едно време имаше четири фази в живота: детство, юношество, зрелост и старост. Днес са поне шест: детство, юношество, одисея, зрелост, активна пенсия и старост. От двете нови най-неразбрана си остава одисеята – онези десет години на скиталчество, които обикновено изминават между юношеството и зрелостта.“ Други наричат тази фаза „оформяща се зрелост“¹².

През шейсетте години около 70% от всички трийсетгодишни вече носят следните белези за „зрелост“: брак, финансова независимост и деца. През 2000 г. само 40% от трийсетгодишните жени и малко над 20% от трийсетгодишните мъже са предприели тези стъпки. Днес повечето представители на Поколението Y предприемат традиционните стъпки към зрелостта над трийсетгодишна възраст¹³.

Вие дори се колебаете да се определяте като „зрели“ хора. Само 40% от хората на възраст между осемнайсет и двамадесет и пет години в Съединените щати (и едва 70% от тези на възраст между двамадесет и шест и трийсет и пет) отговарят с твърдо „да“ на въпроса дали смятат, че са стигнали зрелостта (вж. фиг. 1–3).